

รูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธ
เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา
The Conceptual Model of Development of the Voluntary Works
of the Youth of the Integration Buddhist School in Nakhon
Ratchasima Province

พระครูปลัดธณภัทร อุตตมปญโญ
เบญจมาศ สุวรรณวงศ์, พระมหาสุพร รกขิตธมโม
Phrakhrupaladthanapat uttamapunyo
Benjamas Suwannawong, Phamaha Suporn Rakkhitadhammo
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya, University
Email: tanapat_mac@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนางานจิตสาธารณะตามหลักพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดนครราชสีมา 3) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และในภาคสนาม ดำเนินการด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะด้วย พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา และสังคหัตถ์ คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา

2) สภาพปัญหาของเด็กเยาวชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสาธารณะ นักเรียนส่วนใหญ่แสดงความสนใจและให้ความสำคัญกับการเลือกปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากกว่าส่งผลให้ประชาชนเกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านหลัก ๆ เช่น ปัญหาทางกาย คือ การเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักให้ และไม่รู้จักแบ่งปัน และปัญหาด้านจิตใจ เช่น การขาดความมีน้ำใจน้อยลง ในจิตอาสาของเยาวชนในสมัยปัจจุบัน และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่น้อยลง เป็นต้น และปัญหาด้านความคิดสติปัญญา เช่น ไม่เห็นความสำคัญในการช่วยเหลือผู้อื่น ปัญหาด้านความคิด เป็นต้น และปัญหา

สังคม เช่น การขาดศีลธรรม และคณะครูดูแลไม่ทั่วถึง ชุมชนไม่เข้มแข็งพอ

3) รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิสุทธิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา โดยการอบรมปลูกฝังให้เยาวชนมีหัวใจการทำงานจิตสาธารณะโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมพัฒนาให้เด็กเยาวชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมโดยการการแบ่งปัน ช่วยเหลือ เกื้อกูลสังคม

คำสำคัญ : การพัฒนา, จิตสาธารณะ, โรงเรียนวิสุทธิพุทธ, พุทธบูรณาการ

Abstract

This research has the objectives are 1) to study about Development of the Voluntary Works in accordance with the Buddhism Principle, 2) to study about the conditional of problem in Development of the Voluntary Works of the Youth of the Integration Buddhist School in Nakhon Ratchasima Province, 3) to study about the conceptual model of the Voluntary Works of the Youth of the Integration Buddhist School in Nakhon Ratchasima Province. This research is Documentary Research and Qualitative Research and In-Depth Interview.

1) Development of the youth in Buddhist schools to develop voluntary works with Brahmavihara 4 that is Metta; Karuna; Mudhita; and Upekkha; and Sanggahavaddhu that is Thana;, Piyavaja;, Attajariya; and Samanatta;.

2) The problem condition of Thai youths is that most of them still lack public mind and they are focus on self-interest resulting in problems in 4 criteria such as the physical problem is selfishness, indifference, and inability to share and the psychological problems is no kindness and problems of thinking such as they are not seeing the importance of helping others etc. and social problems such as lack of morality and the teachers did not take care of them thoroughly, the community is not strong enough.

3) A model of youth public mind development at integrated Buddhist schools in Nakhon Ratchasima Province is centered on cultivating youth to

have the heart in working with a public mind by behaving as a good role model and encouraging youth to take part in becoming responsible members of society to stands for Sharing and helping society.

Keywords : Development, Public Voluntary, Buddhist School, Integration Buddhist

บทนำ

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งใน ด้านภาษาวัฒนธรรม ประเพณี รวมไปถึงวรรณคดีไทยอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไปด้วย ทว่าท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบันกระแสวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม กระบวนการคิด และวิถีชีวิตของคนไทยอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนไทยทั้งสิ้นจึงทำให้เยาวชนไทยเกิดกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมเกิดพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติเพิ่มมากขึ้น (กนกวรรณ เกษชัยภูมิ, (2561: 19), การปลูกฝังให้เด็กเยาวชนซึมซับความเป็นจิตสาธารณะ และมีหัวใจที่เป็นจิตสาธารณะนั้น นับเป็นการปลูกฝังคนรุ่นใหม่ ให้มีคุณลักษณะที่ดีในด้านนี้ อันจะนำมาซึ่งการสร้างสรรค์สังคมที่น่าอยู่ต่อไปในอนาคต เป็นต้น ที่ผ่านมายังเกิดปัญหาการด้อยคุณธรรม และจริยธรรมของเด็กเยาวชนที่จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กเยาวชนให้มากขึ้น เพราะการศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เนื่องจากการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาสติปัญญา และพัฒนาบุคคลให้ดียิ่งขึ้น ทั้งสิ่งที่เราบริจาคหรือให้ทานแก่ผู้อื่นก็จะช่วยบรรเทา ความเดือดร้อน และเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ และสังคมโดยรวม การให้ทานนี้อยู่ที่ไหน ๆ ก็ทำได้และไม่จำเป็นต้องเงิน เช่น การแบ่งของกินให้กับแม่บ้านที่ทำงาน หรือยาม เป็นต้น ข้อสำคัญสิ่งที่บริจาคหรือให้ทานแก่ผู้อื่น ควรเป็นสิ่งยังใช้ได้ มิใช่เป็นการกำจัดของเหลือใช้ที่หมดอายุหมดคุณภาพให้ผู้อื่น ผลการให้ทานดังกล่าวจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความปิติอิ่มเอิบใจ (พระอนันต์ อภินนโท, (2563: 160), เพราะการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา การแยกแยะปัญหานำหลักพระพุทธศาสนามาใช้ เช่น ไม่เห็นแก่ตัว การมีจิตอาสา รวมถึงการมีคุณธรรม

จริยธรรม พฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่ที่เห็นได้ง่ายก็คือพฤติกรรมทางกายและวาจาที่ไม่ดี เช่นการแสดงความเห็นแก่ตัว การทำทุจริตต่าง ๆ และการแสดงวาจาทุจริต พูดใส่ร้ายป้ายสี พูดเหยียดหยามคนอื่น เป็นต้น เป็นวิกฤตการขาดจิตสำนึกสาธารณะของประชาชนในชาติ ทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่น ศีลธรรมหย่อนยาน ขาดวินัย การทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และสาธารณสุขสมบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ในเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่มุ่งแสวงหาความสุขและประโยชน์ของพวกเขามากยิ่งขึ้น ความคิดที่เกี่ยวข้องกับสังคมส่วนรวม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ลดลงตามไปด้วย ความเสียหายที่เกิดจากการขาดจิตสาธารณะ เช่น การเขียน การพ่นสีในที่สาธารณะหรือสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งขยะในสวนสาธารณะ หรือในแม่น้ำ ลำคลอง และบนถนน ทั้งหมดนี้แสดงถึงการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคม แม้แต่สังคมเล็ก ๆ ในโรงเรียนก็จะพบพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน เช่น ทั้งขยะไม่ถูกที่ ทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน ขาดความรับผิดชอบหน้าที่ตนเองที่ได้รับมอบหมายจากครู พฤติกรรมดังกล่าว แม้จะดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญใหญ่หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสาธารณะ แต่ไม่ควรปล่อยให้เป็นอย่างนี้ตลอดไป เพราะพฤติกรรมเหล่านี้แสดงว่าขาดจิตสาธารณะอันจะก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย ดังนั้นการปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรที่จะเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบัน จึงมีการกล่าวถึงคำว่า จิตสาธารณะ คือ การกระทำของบุคคลที่จะต้องตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวม ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งที่เป็นของส่วนรวม ดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชนตลอดจนปัญหาต่าง ๆ รอบตัว สนใจดูแลความทุกข์ของคนรอบข้าง มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สิ่งดี ทำดีให้เป็นรูปธรรมในสังคมไทย และรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน

สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ เมื่อเด็กเยาวชนมีจิตสาธารณะต่อตนเอง และสังคม โดยใช้หลักธรรม ในการประยุกต์ใช้กับเยาวชน เช่น การให้ทาน ให้มีจิตสำนึกมีความกรุณา และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจาคะ คือ ความเสียสละ ซึ่งใกล้เคียงกับสังคมไทยในอดีตที่มีความกรุณาและการแบ่งปัน สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนในสังคมนั้น ๆ มีความปรารถนาดีต่อกัน และเป็นไปอย่างยั่งยืน การทำงานของจิตอาสาเป็นจุดเริ่มต้นของการเสียสละทั้งภายในและภายนอก อันดับแรกครอบครัวและโรงเรียน ปลูกฝังการมีน้ำใจ เมื่อทำแล้ว เกิดความดีใจ ให้ค่ายกย่อง เด็กเยาวชนเหล่านั้นจะความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น นี่คือนิยามจุดเริ่มต้น เช่น จิตอาสาทำงานเพื่อส่วนรวมของสังคม เป็นคนที่มีจิตพร้อมที่จะสละแรงกาย ความสามารถ สติปัญญาและเวลาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นในสังคม เป็น

จิตที่เป็นสุขเมื่อได้ทำความดี ไม่นิ่งดูตายเมื่อพบเห็นผู้ประสบกับความทุกข์ เป็นการยกระดับปัญญาและสำนึกทางจิตสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของบุคคลนั้น ในการสร้างสังคมที่ดีงาม เป็นสังคมที่เป็นธรรมและสันติ เกิดขึ้นได้จากการกระทำและความประพฤติที่เป็นธรรม มีลักษณะสร้างสรรค์ คืออำนวยความสะดวกที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตัวเอง และแก่ผู้อื่น ตลอดถึงประเทศชาติโดยรวมด้วย สังคมเกิดความมั่นคง และมีความอยู่เย็นเป็นสุขในการดำเนินชีวิตในสังคมสืบไป การทำงานจิตสาธารณะต่อสังคม หมายถึงการที่นักศึกษาแสดงออกถึงการเห็นความสำคัญของการเสียสละแบ่งทรัพยากร หรือผลประโยชน์ส่วนตนให้กับ สังคม เพื่อให้สังคมนำทรัพยากร หรือผลประโยชน์ดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกในสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนต่อตนเอง การประหยัด การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณสมบัติของหน่วยงาน องค์กรและสังคม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และช่วยกันทำให้สังคมดีขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปลูกฝังคุณลักษณะจิตอาสาตั้งแต่ยังเด็กเยาวชน (นางสาวชนิกานต์ ปัทม, 2561: 8)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของงานจิตสาธารณะ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธจังหวัดนครราชสีมา และเสนอรูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนในโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา ให้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการพัฒนางานจิตสาธารณะตามหลักพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการ ในจังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Documentary Research)

และในภาคสนาม (Qualitative Research) ดำเนินการด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยมุ่งนำเสนอรูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) ค้นคว้าจากเอกสาร ทั้งที่เป็นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทย และจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ งานวิจัย ตำราวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีปรับให้สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา จัดทำเป็นเครื่องมือแบบคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นคำถามแบบเจาะจง ทั้งนี้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของคำถามที่ใช้โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นตอนที่ 3 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ผู้ศึกษาวิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 40 รูป/คน เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัญหาและอุปสรรค กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยโดยวิธีการดังนี้

(1) พระสงฆ์	3 รูป
(2) นักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญ	11 คน
(3) ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ	2 คน
(4) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ	4 คน
(5) เด็กเยาวชนในโรงเรียนวิถิพุทธ	20 คน

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากตำรา เอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์แล้ว นำมาสังเคราะห์ และนำเสนอสรุปผลการวิจัยด้วยวิธีการนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนารูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนในโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงพัฒนาและนำเสนอผลการวิจัย สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาภาคสนามโดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ แนวคิด การพัฒนาชีวิตของเด็กเยาวชนเชิงพุทธบูรณาการพัฒนาเยาวชนโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถีพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ เน้นการนำผลการวิจัยมาสนับสนุนสร้างองค์ความรู้ การศึกษาการพัฒนาองค์กร งานบุคคล หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดนครราชสีมา และผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถีพุทธ เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา” ครั้งนี้ พบว่า

1) การพัฒนาจิตสาธารณะตามหลักพระพุทธศาสนา

จิตสาธารณะ หมายถึง การสำนึกหรือความคิดที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แกสังคมหรือคนทั่วไป เป็นจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สำนึก ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอยู่ในจิตใจ และส่งผลสู่การกระทำภายนอกมีองค์ประกอบของสาธารณะมี 3 ด้าน คือ ความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติ และจิตสำนึกในบุคคลนั้นมี 3 ด้าน คือ จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และจิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือสาธารณะ ซึ่งจิตสำนึกที่คนไทยขาดมาก คือ การสำนึกสาธารณะที่ควรปลูกฝังให้มีความเพิ่มขึ้น และควรปลูกฝังให้ครบ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ คุณลักษณะของสาธารณะเป็นลักษณะหนึ่งของการแสดงออกของบุคคลประกอบด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเชื่อใจ การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม โดยพยายามยึดมั่นต่อกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างเคร่งครัด จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีส่วนร่วมในการหาประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ช่วยลดปัญหาให้สังคม

พฤติกรรมของมนุษย์ หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกาย และใจ เช่น ความรู้สึกเพื่อตอบสนองทาง กาย จิตใจ ความคิดสติปัญญา และสังคมของมนุษย์ เป็นต้น ลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์มี 4 ประการ คือ พฤติกรรมทางกาย คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางการกระทำทางกาย คือ พฤติกรรมที่แสดงออกทางการพูด และพฤติกรรมทางความคิดคือ พฤติกรรมทางใจ พฤติกรรมบุคคลผู้สร้างบุญเป็นเครื่องห่มห่อ กัดกินบาปไม่ให้งอกงาม หรือ ปรากฏ หมดอำนาจบุญ เมื่อใดบาปก็จะไหลออกมา และงอกงามสืบไป อีก ส่วนกุศลนั้น เป็นเครื่องตัด รากเหง้าของบาปอยู่เรื่อยไปจนมันเหี่ยวแห้งสูญสิ้นไม่มีเหลือ

ความต่างกันอย่างยิ่งย้อมมีอยู่ดังกล่าวนี้นักพรตนาบุญจึงได้บุญ คนพรตนากุศลก็จะได้กุศล และปลอดภัยพุทธธรรมกับการพัฒนางานสาธารณะการสร้างจิตสำนึกหรือความคิดที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้แก่สังคมหรือคนทั่วไป เป็นจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม เป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายใน ด้านความคิดสติปัญญา คือ ความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สำนึก ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอยู่ในจิตใจ และส่งผลสู่การกระทำภายนอก และด้านสังคม จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมืองและเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของประชาสังคมคุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของสังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึก ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ แต่เมื่อเกิดจิตสาธารณะก็จะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม บุคคล องค์กร สังคมและประเทศชาติ แล้วทำให้การเมืองเศรษฐกิจ ศิลธรรมดี ทั้งนี้ในการพัฒนาดนของเยาวชนอันนำไปสู่การจัดวางทิศทางความเป็นตัวตนที่ดีมีคุณธรรมให้แก่เยาวชนในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับการพัฒนาดนตามความหมายทางพระพุทธศาสนา คือ พรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 มีดังนี้

หลักธรรมพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมที่ทุกคนควรมีไว้ประจำใจเพื่อกำกับความประพฤติให้ดำเนินชีวิตโดยชอบต่อตน ต่อเพื่อนมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลาย การมีจิตสาธารณะต้องประพฤติปฏิบัติตนด้วยปัญญา ด้วยเจตนาที่ดีบนฐานแห่งจิตใจที่มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ต่อการแสดงพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดี เช่น ในองค์กรการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อให้บุคลากรในองค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นหลักธรรมะที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันในทุกคณะไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ย่อมมีแนวทางที่เหมือนกัน คือ 1) ทาน คือ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ 2) ปิยวาจา คือ การใช้คำพูดหรือวาจาที่ไพเราะ ชัดเจน ไม่พูดส่อเสียด ดุฎกดูแคลน พูดด้วยคำที่สุภาพนอบนวล จริงใจ ไม่พูดโกหก เสแสร้ง 3) อตถจริยา คือ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังร่างกายที่ตนมีอยู่ และ 4) สมานัตตตา คือ การเอาตัวเข้าไปสมาน การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น ให้ความเสมอภาคกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหา ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้องค์กรอยู่เย็นเป็นสุข

2) สภาพปัญหาการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดนครราชสีมา

ตารางแสดงสภาพปัญหา

สภาพปัญหาด้านกาย	พฤติกรรมและบุคลิกภาพ การแสดงออกในความประพฤติการปฏิบัติตนการกระทำกิริยาท่าทาง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อผู้อื่น
สภาพปัญหาด้านจิตใจ	ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึก ไม่เข้าใจในภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และไม่เห็นอกเห็นใจต่อกันและกัน
สภาพปัญหาด้านสติปัญญา	ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมส่วนรวม
สภาพปัญหาด้านสังคม	ไม่ให้ความเสมอภาค เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ร่วมรับรู้ปัญหา และไม่ร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม

สภาพปัญหาด้านกาย อันประกอบด้วย พฤติกรรมและบุคลิกภาพ การแสดงออกในความประพฤติการปฏิบัติตนการกระทำกิริยาท่าทาง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ดีต่อผู้อื่น สาเหตุของปัญหามาจากการเห็นแก่ตัว และการไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว

สภาพปัญหาด้านจิตใจ อันประกอบด้วย ไม่สามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึก ไม่เข้าใจในภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น และไม่เห็นอกเห็นใจต่อกันและกัน สาเหตุของปัญหามาจากการขาดจรรยาบรรณทางศีลธรรม และจริยธรรม ไม่มีโครงการกิจกรรมฝึกทักษะในการพัฒนาตนด้านจิตใจ ไม่มีกิจกรรมฝึกทักษะพัฒนาตนให้มีวัฒนธรรมที่ดี มีความคิดริเริ่ม กตัญญูกตเวที สุภาพนุ่มนวล มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส มีระเบียบวินัย ยึดมั่นในความสามัคคี

สภาพปัญหาด้านสติปัญญา อันประกอบด้วย ไม่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมส่วนรวมสาเหตุของปัญหามาจากไม่มีกิจกรรมการฝึกเยาวชนมีกิจกรรมคลายความเห็นแก่ตัว ในพัฒนาด้านความคิดรับผิดชอบตนเอง ไม่มีกิจกรรมการพัฒนาด้านความคิดรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และไม่ฝึกให้เยาวชนมีกิจกรรมในการสื่อสารที่ดี

สภาพปัญหาด้านสังคม อันประกอบด้วย ไม่ให้ความเสมอภาค เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ร่วมรับรู้ปัญหา และไม่ร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม สาเหตุของปัญหามา

จากชาดระเปียบวินัยทางสังคม สังคมชาตวินัย ความเสียระเปียบทางสังคม ชาตการดูแลจาก
ครอบครัว ชาตการดูแลจากโรงเรียน ชาตการดูแลจากชุมชน และชาตการดูแลจากสังคม

3) รูปแบบการพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธ เชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิถิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา ได้สรุปผลการวิจัย 4 ด้าน มีดังนี้

(1) ด้านกาย เด็กเยาวชนมีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพดีขึ้น ใช้เวลาว่างที่มีอย่างมีความหมายทำประโยชน์ต่อผู้อื่น กล้าแสดงออก เชื้อมน มีความรับผิดชอบ ภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตนเอง ความมุ่งมั่นตั้งใจในการกระทำของตนเอง กล้าพูดกล้าคุย มีปฏิสัมพันธ์ สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ดี

(2) ด้านจิตใจ เด็กเยาวชนมีพัฒนาการด้านอารมณ์และความรู้สึก โดยจะสามารถควบคุมตัวเอง ไม่โกรธง่าย เข้าใจในภาวะอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับ และตั้งใจฟังเหตุผลของผู้อื่น อดทนต่อสิ่งไม่ดีที่เข้ามากระทบยึดมั่นในทัศนคติที่ดีของตนเอง มีความสงบ ใจเย็น ยิ้มแย้มมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น กล้าทำความดี มีปรารถนาดีต่อผู้อื่น และเป็นสุขเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น

(3) ด้านความคิดสติปัญญา เด็กเยาวชนมีพัฒนาการด้านความคิด โดยจะเริ่มตั้งแต่ความรับผิดชอบต่อตนเองไม่ยึดติดตัวตนหรือความคิดตน มีความเข้าใจในตนเอง มีกระบวนการคิด วิเคราะห์สิ่งรอบตัวมีเหตุมีผล ตรงต่อเวลา และในความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เรียนรู้ปรับตัวเข้าหาผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ศึกษาผู้คนจากการกระทำไม่ตัดสินใจคนอื่นจากภายนอกที่เห็น ความทั้งการมี ความรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การทำเพื่อสังคมเริ่มต้นจากตัวเราแบ่งปัน เสียสละรู้จักการให้ด้วยความเต็มใจ ดังนั้น ความเชื่อมโยงของขบวนการจิตอาสาต่อการพัฒนาตนเองของเด็กเยาวชนในด้านกาย ด้านจิตใจ และด้านความคิดสติปัญญา ไปในทิศทางที่ดีเป็นประโยชน์ต่อตัวเยาวชน สอดคล้อง

(4) ด้านสังคม ด้านสังคมเด็กเยาวชนมีพัฒนาการ วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เพื่อปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหา ระเปียบวินัยทางสังคม ทางครอบครัว ทางโรงเรียน ทางชุมชน และทางประโยชน์ของสังคม

อภิปรายผล

รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนโรงเรียนวิสุทธิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมาได้ใช้หลัก หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักการที่มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองสิ่งจำเป็นที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาและการพัฒนาในพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการหนึ่งของการพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้หลักธรรมพรหมวิหารและหลักธรรมสังคหวัตถุ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนการแสดงออกของเด็กเยาวชนในโรงเรียนวิสุทธิพุทธได้มีองค์ความรู้จากวิธีการ และการหลักพุทธธรรมมาพัฒนาเยาวชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

1) การพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนด้านกาย

การแสดงออกทางจิตสาธารณะ ในการแสดงออกทางกาย เป็นข้อปฏิบัติเพื่อแรงจูงใจหรือปัจจัยที่จะทำให้ให้นักเรียนนักเรียนแสดงออกทำงานด้านจิตสาธารณะ ที่มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น รู้จักสละแรงกายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น การรู้จักให้ หรือ ช่วยเหลือด้วยการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นที่ควรให้ มีความประพฤติชอบทางกาย เพื่อให้เด็กเยาวชนมีจิตได้สำนึกอุปนิสัย มีใจเมตตา มีความคิดและการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และในด้านจิตสำนึกเป็นพลเมืองดี

มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนางนุช จิตตะเสโน และอุทัย ปริญาสุทธินันท์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า การเป็นอาสาสมัครนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการเป็นคนมีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา โดยจิตอาสาในประเทศไทยมักเป็นการให้ทานที่ทำให้เกิดความสุขทั้งแก่ผู้ให้และผู้รับ จิตที่เต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ปราศจากอคติต่อผู้อื่น อยากให้เขาพ้นทุกข์โดยไม่หวังประโยชน์สุขหรือผลตอบแทนให้แก่ตัวเอง เป็นจิตที่ทำความดีด้วยความบริสุทธิ์ใจอย่างไรก็ตาม คำว่า “จิตอาสา” ก็มีมิติในทางธรรมด้วย คือ การให้เกิดจากความเมตตากรุณา การคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดละตัวตน โดยนัยนี้จิตอาสาจึงเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในมิติตาสนา (นางนุช จิตตะเสโน และอุทัย ปริญาสุทธินันท์, (2560: 45)

ดังนั้นการแสดงออกทางงานสาธารณะ ในการแสดงออกทางด้านกาย เป็นข้อปฏิบัติเพื่อแรงจูงใจหรือปัจจัยที่จะทำให้ให้นักเรียนนักเรียนแสดงออกทำงานด้านสาธารณะ ที่มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น รู้จักสละแรงกายเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

2) การพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนด้านจิตใจ

เพื่อให้เด็กเยาวชนมีจิตได้สำนึกไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น ไม่พยายามปองร้ายผู้อื่น เห็นชอบในสิ่งที่ดีงาม การบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ การทำตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้ เพื่อไปแก้ปัญหานานจิตสาธารณะ คือ ความขาดความเมตตาต่อกัน ขาดความรับผิดชอบต่องานของตนเอง ขาดความสามัคคี ขาดจรรยาบรรณทางศีลธรรม จริยธรรม และขาดระเบียบวินัยต่อตนเองให้ลดน้อยลง

มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล เตียงพิทยากร “รูปแบบการส่งเสริมรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” (นิรมล เตียงพิทยากร, (2560: บทคัดย่อ) ให้ความหมายศีลข้อที่ 5 เป็นปัญหาของการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นมนุษย์ควรอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมต้องสร้างจิตใจ และโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาจริยธรรมของนักเรียน

ดังนั้นการแสดงออกทางงานจิตสาธารณะ ในการแสดงออกทางจิตใจ คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้ ด้วยความเมตตาต่อกัน ความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และ สร้างความสามัคคีต่อสังคม

3) การพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนด้านสติปัญญา

เด็กเยาวชนมีพัฒนาการด้านความคิด โดยจะเริ่ม ตั้งแต่ความรับผิดชอบต่อตนเองไม่ยึดติดตัวตนหรือความคิดตน มีเข้าใจในตนเอง มีกระบวนการคิด วิเคราะห์สิ่งรอบตัวมีเหตุมีผล ตรงต่อเวลา และในความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เรียนรู้ปรับตัวเข้าหาผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ศึกษาผู้คนจากการกระทำไม่ตัดสินใจคนอื่นจากภายนอกที่เห็น ความซื่อสัตย์ การมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การทำเพื่อสังคมเริ่มต้นจากตัวเราแบ่งปัน เสียสละรู้จักการให้ด้วยความเต็มใจ

มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดนพพล หนูฐมนิ (พลายแก้ว) “การพัฒนาเด็กตามหลักภาวนา ๔ : กรณศึกษา ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร” (พระปลัดนพพล หนูฐมนิ (พลายแก้ว), (2556: 24) ภาวะทางปัญญา ภาวะทางจิต และภาวะทางความประพฤติหรือการดำเนินชีวิตของผู้บรรลุนิพพาน ทั้งหมดรวมอยู่ที่หลัก ๓ ประการ คือ วิชา วิมุตติ และกรุณา ซึ่งหมายถึง ความหลุดพ้น เป็นอิสระ โดยอาศัย ความรู้ การมองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง และส่งผลให้เป็นพลังแผ่ปรีชา

ญาณออกไปสู่ผู้อื่นโดยการอุทิศตนและบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยเชื่อมโยงเข้ากับการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ซึ่งหมายถึง การส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรมีความรู้ความสามารถและมี สมรรถนะในการทำงานสูงขึ้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้างและ เปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัยทัศนคติ และวิธีการทำงานที่จะ นำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อองค์การอันเนื่องมาจาก ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวถ้า องค์การใดมี ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถมากองค์การนั้นก็จะมีโอกาสจัดการองค์การให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้

ดังนั้นการแสดงออกทางงานจิตสาธารณะ ในการแสดงออกทางความคิดสติ ปัญญา คือ ความรู้ทั่ว ความรอบรู้ในกองสังขารมองเห็นตามความเป็นจริง เป็นความความคิด ที่เชื่อมโยงที่เกิดจากการขัดเกลาทาง สังคมของขบวนการจิตอาสาหรือจิตสาธารณะทำให้การพัฒนาทางความคิด ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมส่วนรวม

4) การพัฒนางานจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนด้านสังคม

เพื่อให้เด็กเยาวชนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำได้ อย่างเสมอต้นเสมอปลาย และ ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วม แก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม

มีความสอดคล้องกับด้านบรรพม มณีโชติ “การศึกษารูปแบบของข้อคำถาม วัตถุประสงค์นิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพ ของแบบสอบถาม” ได้ให้ภาพรวมของความหมายของคำว่าจิตอาสาดังกล่าวว่า “การเห็น แก่ประโยชน์ส่วนรวม” ซึ่งหมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม การร่วมมือ ช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ไม่ทำลาย สมบัติของส่วนรวม อุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และ ทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งออกเป็น ๔ พฤติกรรม คือ 1) การให้ปันโดยการช่วยเหลือ หรือให้ผู้อื่นด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้ และแรงงาน ๒) ความมีน้ำใจโดยการแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำโดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น ๓) การไม่เอาเปรียบผู้อื่น โดยการสละ

ทรัพย์ สิ่งของและแรงงานของตนเท่ากันหรือมากกว่าผู้อื่น และ ๔) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยการอุทิศการทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม ร่วมมือกัน รักษาสมบัติของส่วนรวม ไม่ทำลายสมบัติของส่วนรวม (บรรทม มณีโชติ, (2559: 24)

ดังนั้นการแสดงออกทางงานจิตสาธารณะ ในการแสดงออกทางสังคม วางตนได้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เพื่อปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม

องค์ความรู้จากการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนของโรงเรียนวิสุทธิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา แสดงภาพองค์ความรู้ ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กเยาวชนของโรงเรียนวิสุทธิพุทธเชิงพุทธบูรณาการในจังหวัดนครราชสีมา ตาม MODEL มีดังนี้

B – LAS MODEL ประกอบด้วย B – พุทธ หมายถึง การนำพระพุทธศาสนาเข้าสู่กระบวนการพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะในการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ของเด็กเยาวชนบูรณาการตามหลักพรหมวิหาร ๔ และสังคหวัตถุ ๔ เข้าใจหลักการดำเนินชีวิตโดยพิจารณาอย่างฉลาดว่าอะไรถูกอะไรผิด จิตสาธารณะเป็นงานของทุกคน ทุกคนควรตระหนักและนำไปปฏิบัติจะเกิดผลดี ทั้งเพื่อตนเองและผู้อื่นหรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน

L - Learning หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเพื่อฝึกฝนประสบการณ์ จิตสาธารณะ เพื่อปลูกจิตสำนึกกับตนและสังคมเพื่อเป็นแนวทางและสะท้อนสังคม ซึ่งเป็นกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพอาสาสมัคร

A – Performance หมายถึง จิตสาธารณะต่อประโยชน์สังคม การสืบทอดของครอบครัวและชุมชน เพื่อชุมชนที่เข้มแข็งและผลประโยชน์ทางสังคม

S – Sharing หมายถึง การแบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความรู้จิตสาธารณะ ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม

สรุป

การใช้หลักพระพุทธศาสนาในงานจิตสาธารณะ จิต หมายถึง จิตที่มีหน้าที่ในการคิดและคิด ธรรมชาติทางอารมณ์ หมายถึง สภาวะของความคิด ความคิด และการเป็นอาสาสมัคร หมายถึง ความหวัง ความต้องการ และการกระทำโดยสมัครใจ จิตอาสาหรือจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นจิตบริการที่เกี่ยวข้องกับการคิด และการฝึกช่วยเหลือผู้อื่นเป็นการฝึกที่เน้นความสุขของผู้อื่น ตั้งอยู่บนฐาน บนพื้นฐานของเจตนาที่ดีและเจตนาที่ดี การเป็นอาสาสมัครเป็นสิ่งสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน มีคนจำนวนมากที่ต้องการความช่วยเหลือ การช่วยเหลือในด้านต่างๆ อาสาสมัครจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาร่วมกัน เขาสามารถเป็นอาสาสมัครคนหนึ่งในสังคมได้มากกว่านี้หรือไม่ อาสาสมัครเป็นจุดเริ่มต้นขององค์กร หรือเครือข่ายจิตอาสาเพื่อกระตุ้นจิตอาสาให้เติบโตในเยาวชนในสังคมไทย งานจิตสาธารณะเป็นลักษณะจิตของบุคคลซึ่งประกอบด้วยความกรุณา มโนธรรม หรือจิตสำนึกสาธารณะที่เสียสละกำลังกาย แรงใจ และปัญญา เพื่อประโยชน์ของสังคม ตามแนวคิดจิตอาสาแบบตะวันตก ความหมายของจิตอาสา คือ อาสาสมัคร คือ กระบวนการฝึกให้ทานที่ดี การขัดเกลาตนเองและการปลูกฝังความรักต่อผู้อื่นอย่างไม่มีเงื่อนไข คือการเสียสละตนเองเพื่อรับใช้

และช่วยเหลือผู้ประสบความทุกข์ยาก การเป็นอาสาสมัครมีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม เริ่มจากระดับที่ใกล้ตัวเราที่สุดก็คือ การเป็นอาสาสมัครในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งมองได้กว้างๆ ในระดับชาติและระดับนานาชาติ เพราะคนไม่สามารถทำทุกอย่างด้วยตัวเอง ต้องอาศัยประโยชน์อื่นที่คนในสังคมได้อยู่ร่วมกัน ลักษณะของจิตอาสา คือ (1) อุบัติเหตุสมเพชเพราะเห็นทุกข์มากกว่าตนเอง และต้องการหาวิธีช่วยเหลือผู้อื่น (2) ประสบการณ์ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยตนเอง ได้ความสุข จึงอยากช่วยเหลือผู้อื่น (3) ความรู้สึกต่อเนื่อง เมื่อมีคนช่วยเหลือและประทับใจ เขาต้องการทำสิ่งดี ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น โดยหลักพระพุทธศาสนาว่าด้วยจิตอาสาหรือจิตสาธารณะในพระพุทธศาสนาจะมีหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ประการ คือ 1. การให้ การแบ่งปันใน รูปแบบของสิ่งของหรือความรู้ 2. ปิยวาจา : ใช้วาจาอ่อนหวาน ก่อให้เกิดไมตรีจิต 3. อตถจริยา หมั่นประพฤติตน การบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม 4.สมานัตตตา การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น ให้ความเสมอภาคกับทุกคน

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ เกษชัยภูมิ. (2561). การศึกษาแนวคิดและกลวิธีการนำเสนอในงานวรรณกรรม สำหรับเยาวชน เรื่อง ครุฑน้อย. วารสารปัญญา.25. (2) .19
- นิรมล เตียงพิทยากร. (2560). “รูปแบบการส่งเสริมรักษาศิล ๕ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นางสาวชนิกานต์ ปัทม. (2561). พฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์. การวิจัยรายบุคคล ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นงนุช จิตตะเสถียม อุทัย ปริญาสุทธินันท์. (2560). “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บรรทม มณีโชติ, (2559). “การศึกษารูปแบบของข้อความวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีผลต่อคุณภาพของแบบสอบถาม”. ปริญญาพนธ์ กศม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระปลัดนพดล หนูธูมนโน (ปลายแก้ว). (2556). การพัฒนาเด็กตามหลักภาวนา 4 : กรณีศึกษา ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดทุ่งครุ เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอนันต์ อภินนโท. (2563) . การปฏิบัติตามหลักวัตรบท 7 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต. **วารสารวิชาการ**. มจร บุรีรัมย์.5 (2) . 160.